

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՅԱՆԻ ԲԱՐՈՒՆԵԼԻ ԲԱՐՈՒՆԵԼԻ ԲԱՐՈՒՆԵԼԻ

Գործ
ԲԱՐՈՒՆԵԼԻ ԲԱՐՈՒՆԵԼԻ ԲԱՐՈՒՆԵԼԻ

Էջ 7

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Արվեստ

«Երբ դուք երկուսին կդարձնեք մեկ, եւ երբ դուք մերսի կողմը կդարձնեք ինչդեպ առաջին կողմը, եւ վերելի կողմը ինչդեպ ներքին կողմը, երբ դուք աչքի փոխարեն աչքեր կստեղծեք, եւ ձեռք ձեռքի փոխարեն, եւ ոտք ոտքի փոխարեն, կերպար կերպարի փոխարեն, այն-ժամ դուք արվարձան կմտնեք»:

Ավետիսյան ըստ թուվմասի

Նորը միշտ կանգնում, ձգում ու հեղափոխություն է առաջացնում: Այդ քաղաքը արհեստի ընթացում է փոխանցում: Արվեստագետը, ծանալուն է մեծ իրավիճակը, եւ ժողովուրդը էլ է ծանալում ի վերջո: Այս գոյգեղեցիկ ողորդությունը, որդես հիվանդություն, արքայ կերպը եւ սանուն «ժամանակագրական հասցեներ» արվեստագետները, գիտնականները, փառաբանները: Թող նրանց արվարձանը լինի:

Ուղղված խաչաքարն ընկալող խիզախել է: Նա կերպարվեստի մեր ժամանակների սահմանը օտարել է առաջ, ու իր ծայրի, լուսնավառի, հայացքի մեջ դողդողում մի ելույթ էլ չես նկատի: Մարդը սեղանի դիմաց: Հայր դուրս եկած իր սնից ու սան կարող (ինքնակրթի ցավերով):

Ավետիսյանը վախճանալու չէ: Անգլիայում, Բուրգոնի ուսումնական ձեռնարկներում թե ինչդեպ լինի է նկատել, ընդգրկված են նաեւ նրա երեք աշխատանքները: Մայրաքաղաք վերջին 200 տարվա գրաֆիկական գործերի ցուցահանդեսում Գոյալի հենց ներկայացվում է նաեւ մեր եղբայրը: Հայրապետ, մոտ զանգ ու սեւ-նուր: Զիլի-ի վարդեր երկանդ Քոչարի թերահավատությունում ունենա: Իմը վստահ առում է դու, եթե մոտ ըստ նուրում առնես, կողմիցի լինես աշխարհի մեկուկուսի: Պակասող լույսի լույս, միշտ: Այլապես չես իմանա, ինչ ես քեզում Բոլորիս: Իմը ժամանակ է մեզում կերպարվեստ եւ մոտ 16 մասնակալի հայտնագործություն: «Ամենիս» հյուրանոցի իր համարում գրուցել, ներկուսում սուր ընդունել եւ ուղղվում էին Պակասող լույսի: Ուղղված խաչաքարին են նույն-լով, մարմնը թափաքաղաքի ողորդող ինչ-որ բան նկատելով, ուսանողուհիները վազ սվեցին իմնագրի համար, իսկ ցուցահանում օտարներ էին սղանում: Նման ուղիներում առույզացում է:

Ներքեք, դուք երեւանի եւ եւ հյուսիս չեք այս փառաբան: Ինչդեպ է, որ «Ամենիս» եւ սեղանակրթ: Դուք եւ եւ օտարի մեծ վաճառք ձեռքում ու հեղափոխ: Հայաստանից: Եւ 27 տարի առաջ եւ մեկ-մեկ Մոսկվա իմ երկրորդ կնոջ մոտ: Ամեն ինչ թողել եւ առաջին կնոջ ու զննել:

Երեւանի ունեւ:

- Ո՞րք չէ, եւ դադար եւ: Երբ աղջիկ ու մի զոհ ունեն: Նրանք էլ ունեն երբ աղջիկ ու մի զոհ: Այ, փոքր աղջիկ էլ կամուսնանա, եւ թողնեն կուսանան:

- Վերջին անգամ ե՞րբ եք ցուցադրվել Հայաստանում:

- 1988-ին: Եւ ծանր հոգեմտա-օրերին:

- Դա մարդկային հակադրություն համարեմք՝ անհրաժեշտ վիճակին:

- Ես իմ գործն եմ անում: Ամեն մի լուրջ արվեստի մեջ ամեն ինչ կա՝ եւ ազգային, եւ մարդկային, բայց մտաքննարկող ոչինչ:

դա կարող է աշխարհի հեծ, մարդու հեծ, ժամանակի հեծ: Այս ցուցահանումը մեծ մի փոքրիկ երեւոյթ է:

- Դուք ինչդեպ կծնակերպե- իք արվեստը:

- Մի՞թե: Մեծ արվեստը միշտ էլ մի՞թե եւ: Եղել, դիցարանություն: Գնամք Եգիպտոս: Ի՞նչը ստեղծվել է այնտեղ, ոչ մի տեղ չի ստեղծվել այնտեղ: Ենթադրվում է, որ մարդ եկելուց եւ եղել, սեղանից, որովհետեւ քաղաքի քանդակում, որ ամբողջատելի է... կամ մայր ցեղի արվեստը, որ օտար եւ սիրում:

- Հասերի համար գաղտնիքը դեռ մոտ է քաղվելու...

- Այստեղ ասած, հասարակ մարդը գուցե չի հասկանում, բայց զգում է, հավատում: Այ, դա է ամենաօտար իմ ջերմացումը: Ի վերջո, ամենակարեւոր իմ ժողովրդի գնահատականն է: Ես հաղթանակել եմ թե՛ Անգլիայում, թե՛ Ռուսաստանում, թե՛ Ամերիկայում: Իմ հովանավորում է Ֆրանսիացի, աշխարհի ամենամեծ կոլեկցիոներներից մեկը, մադիսի թանգարան հիմնի, ինչդեպ Տրեյակովը, բայց արդի արտ-ը գնում, ինչդեպ: Մնում է ա-

յունը, գեղանկարչությունը եւ գծանկարչությունը: Դրանք դառն են, ինչդեպ եկեղեցի՝ իր ուն-նակարներով, ունակարներով... Մնում իրար կարող է եւ օտարման, արածություն, չորտող չափումի գաղափարով: Վերջինս վրա օտարման եւ սփռել ու տառապել:

- Փաստորեն մեծ գործ ու-նենք ոչ թե քաղաքիս, այլ մոտարարի՝ հեծ:

- Ունեւում եւ վառ ելքը գեղանկարչության մեջ մեզին խորության գաղափարը: Յուրա-նեքն այդ նյութակի համար ի հայտ եկավ: Եվ հաղթանակեց հեղափոխը:

15 տարի Ռուդոլֆ Խաչատրյանը մեծած իր: Ես իմ եւ վերադառ-նում, ես չեմ հորինում եւ իմ վերադառնում եւ փոխվել:

- Որդես քաղաքացի օր-նեք... Ներքեք, ամենախորության փառ զգում եւ, ինչդեպ քոլոր մահկանացուներ:

- Մեզ փոքրիկ վախճանում եւ, որ մահ կա: Միջոցներ կե-րպարություն եւ երթարկում... Ի սկզբանե եւ Բանը եւ այն Աստուծոյ եւ այդ Բանը ան-վերջանալի է...

- Դուք չարի եւ բարու հա-սեցման եւ գնում կարծես ...

- Ոչ: Բարի եւ միջոց հաղթա-նակում: Ես, օրինակ, օտար լու-սակալ եւ իմ չար կամեցողու-նեք: Նրանք իմ օտար մեծ ուժ սվեցին՝ փորձելով վճարել: Նրանք զգում են ուղեղս, միջոց, որ էլ ավելի թեւեւ քաղ-նեք: Դա կարող է արտադրել է:

- Հայաստանում եւ մոտ:

- Գլխավորապես:

- Ի՞նչն է դաստանը:

- Մեզ օտար եւ հարվածել՝ մեծ ժամանակակից եւ: Մեծ կոմպոզիցիոներ եւ ձեռք քերել: Բայց, ի վերջո, կարողացանք չկորցնել մեր ժողովուրդը: Այն կա:

- Հայաստան իմնիցիսան, անկախ ժողովուրդ է:

- Բայց մեկուսացումը կործա-նարար կլինի: Ռուսաստանի հեծ լավ ժամանակահատված վեր-ջեք: Տեսնեմք: Մեծ լույսի բարե-կամ լինեմք Ռուսաստանի հեծ:

- Ո՞րն է մեր ժողովրդի հա-մար առանձնահատկությունը, Դուք երկար տարիներ լուսն եւ եղել եւ կարողացել եւ դիտարկել ու-րիշներին:

- Մեր մասնագրք է, չափի, համամասնությունը... մեր եկեղե-ցիների մեծ: Մեծ գիտության եւ արվեստի ազդեցությունը եւ դրան-ցով լույսի աղբյուր: Կանոնակար, Հազարը հեղափոխություն ժա-մանակ եթե չգնային, հիմա ռուսները կվաճառեին մոտ 16 մարդուն ու կհարստանային:

- Քաղաքականության մեջ մոտ-մոտ եւմ հմտություն: Միջոց այդ ուրիշներն եւ մասնակ մեր փոխարեն:

- Դա որակավորումը սվել եւ, մի օր այստեղ է, մի օր ու-րիշ կերպ: Պեք է այնտեղ խելով լինել, որ ընթերցում մեծ մա-տարիք: Ասում եւ, Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը լավ փառաբան է: Գուցե:

- Դուք կվերադառնա՞ք Հա-յաստան:

- Ես իմ համարում եւ աշ-խարհի մարդ: Հայրենիս իմնիցի դուրս չի կարող լինել: Ինչո՞ւ աշխարհից կտրվեմ: Բայց հայրե-նիսում ուզում եմ իմ օջախն ու-նենալ, որտեղ կհավաքվեմ իմ սի-րելի մարդեր, որոնք չեն վաճա-ռելու: Այդ ձեռնարկս խանգարե-ցին 1988-ին, իմ չառանցները: Թեեւ էլ օտարակալ եւ այդ մարդուն, որ խանգարեց, որ եւ օգնի Լոնդոն եւ ստեղծել այն, ինչը գուցե տեղում չկարողանա-յի: Այն է իմ ծակաբաղնիք: Ես իմ ժամանակակից եւմ եւմ: Տարվա մի մասը Լոնդոնում, մի մասը Մոսկվայում, մի մասը հայրենի-սում: Այս փոփոխությունն իմ մեծ ուժ է թերում:

- Տա Աստված, որ ջերմամա-հայրենի օջախում:

Հնորակալությունը գրույցի համար:

ՀԱՅՔ ՄԿՐՏՅԱՆ

ԱՄԵՆԱԿԱՐԵՎՈՐԸ ԻՄ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ԳԵՂԱՏՏԱԿԱՆԸ Է

չեմ անում: Մարդիկ ելույթ էին ունենում Ազատության հրապարակում, հեծ գալիս էին ցուցա-հանդես: Համագտակում էին ե-րեք: Ինչ-որ բան էին աղոթում, որ իրենց խաղաղեցնում էր: Տղամարդկությունների գրում օ-լոր օտար լավ խոսքեր կան գրված...

- Իսկ այս մոտ ցուցահան-դեսն ինչդեպ եւ ընդունում:

- Այստեղի ընդունելությունն էլ ժամանակացում, մասնավոր ու, մեծ մասն իմ ծանալում է իմ դասական գործերով: Ես մասնավորություն չունեմ, դա-րձապես ուզում էի հասկանալի լինել: Բացման օրն իմ ար-տեցրեց, հայացքների ջերմություն, հոգեկան մեծություն: Այդպես հուզված չեմ եղել կամում:

- Զարմանքի չէ՞, որ «Արս-րակ» նկարչությունը մեծ վերաբերմունքի է արժանանում: Ուրախալի մտքում փաստ է սա:

- Իմ արվեստն արսարակ է: Այնտեղ արսարակ արեւ, կա: Ընդհանրապես ամեն մի լուրջ արվեստ, մեծ արվեստ, եւ սա համարձակ եւմ առում, իր մեջ կրում է ամեն ինչ: Որովհետեւ...

- Ես կարծում էի, ամվանի-ների լույսի մեծի:

- Ոչ: Դա հեծապայում եղավ: Արվեստը մեծ լույս, կենցաղ: Ամվանականությունը՝ գալով: Նկարչի անունը... դա լույսի բան է: Իսկական արվեստագետ իր ամեն ինչ փնտրում, այլ օտար կարեւոր խոսքեր:

- Հայտնի է Պիկասոյի եւ չեմ փնտրում եւ հայտնագործում եւ արտադրությունը:

- Իմ քաղաքացի օրեկը, ինչդեպ դուրս, մի առանձին գոյություն է: Դա մեջ կան ազ-գային խոսքեր, որոնք համա-մարդկային եւմ միաժամանակ: Այս մի քաղաքակրթություն է, իր ամեն ինչով, որովհետեւ ստեղծ-ված է մարդու ժամանակը եւ դա արդեն համամարդկային է: Այն զարգանում է միջին քաղաք-ացի օրեկ: Կենսաբանական ձեւով: Ինչդեպ առաջ է անցել եւ իմ թելադրում է: Ես այն երեւ-միկներին եւ, ով որեւէ գործ ա-վարելուց հետո չի մտածում, թե հեծ՝ ինչ է անելու:

- Հարցը հերքել էի կարելի՝ եւ դա արդարացի է եւ լուրջ ա-րվեստագետներն այդ մասին խոսել...

խառնել ու աշխատել, միայն ա-ռողջություն լինի...

- Գուցե փոքր-ինչ քաղաքա-րդի է թաղանթի օրեկիսի՝ չափումները...

- Նկարչության մեջ մեծ չոր-րորը՝ ժամանակը: Բայց այդ, այնտեղ կան մուր, քաղաքացի դիցարանական գաղափարներ: Օրինակ, իմ օրեկը չունի աջ ու ձախ, վերեւ ու ներքե, քոլոր առանցքների վրա կարող է լույսով, անվերջ փոփոխվել: Իմ վարդեր երկանդ Քոչարի նկար-չությունը քաղաքացիական մեջ է, մի հարթության վրա է եւ լույսով է առում դիտելի Մարա-յանովը, ում միակին ճախկին ԽԱՅՐ-ից, ընդունում է աշխար-հը: Նա համաշխարհային ա-ռողջությունը հրավիրում է որդես փորձագետ: Եվ չի գրում ժամա-նակակիցների մասին, եւ քաղա-րությունն է:

- Զեր վաղ երջանն իմացող-ները կարող են մտածել, որ դուք կարող եք քաղաքացի եւ կա-րել...

- Ինչքան էլ մեծ լավ նկա-րներ ընդունում, մեծ Աստու-ստեղծածն ենք ընդօրինակում: Դու կարող ես համաշխարհ լինել, բայց ոչ արաբի: Իմ կասարածը ընդունում մեջ էլ: Կա արաբա-գործություն: Դա գալիս է մա-ծական, հասկանալի աշխար-հից: Կերպարվեստում դա գեղե-ցիկ է, ուղափոխ, միջոցներ իրա-կան տեսլիկ հեծալով կլինի:

Իմ արվեստը 1958-72-ը դա-սարկություն է: 15 տարի: Ինչ է,

Rudolf Khachatryan (1937–2007)

Rudolf Khachatryan Digital Archive · rudolfart.com

The Most Important Thing Is the Opinion of My People

This file was downloaded from:

<https://rudolfart.com/publications/Pub-0215?lang=en>

Works by Rudolf Khachatryan © Heirs of Rudolf Khachatryan. Other texts, photographs and design © their respective authors. When using this material, please credit the source and link to the page above.

Рудольф Хачатрян (1937–2007)

Цифровой архив Рудольфа Хачатряна · rudolfart.com

Самое главное — мнение моего народа

Файл скачан со страницы:

<https://rudolfart.com/publications/Pub-0215?lang=ru>

Произведения Рудольфа Хачатряна © наследники Рудольфа Хачатряна. Остальные тексты, фотографии и оформление © их авторы. При использовании материала укажите источник и ссылку на эту страницу.